

aránt, „ebből fakadt a bőség boldog íze”, ez a záloga a feltámadásnak. A mai esőnd csak szünet „S a nagy magyar tragédiából, Még hátra van — egy felvonás!”

Feltűnő, hogy Vályi Nagy Géza lírai világából hiányzik a nő s általában a szerelmi élmény. Ebben is kihangsúlyozódik az ő antiindividualista hajlama. Az ő költészete autonóm férfi-költészet: ott érzi magát jól, ahol erőt énekelhet.

Formaképzése terén nagy végleteket találunk. Vannak költeményei, melyeknél a hibátlan szabású külső forma-ruha alól teljes szépségében sejtődik ki a benső forma hangulati egységbe. De van sok verse, melyeknél vagy a ritmus torlódik meg a sok hibás jambus miatt, vagy a szükségrím és az oda-nem-való, inadaequat kifejezések zökkentik ki az olvasót a zavartalan élvezésből („Fülemből ép műszer kopog.” — „A jármű, mi a testre vár” stb.). Több helyen pontatlan a szótagszám.

Néhol tökéletlen, vagy következetlen kiképzésű a költői kép: zavaróan hat továbbá a határozott névelő gyakori elhagyása olyankor, amikor nyelvi törvényeink nem engedik meg.

Mesterei? Talán Petőfi a pointe-es, életfájlaló költeményeiben s az újjak közül Áprily a dolgok szubjektív látásában és személytelenül tárgyias kifejezésében. Egy-két szava Adyra, Mécsre emlékeztet. *Szarka Géza.*

Nagyasszonyok a magyar reformációban (II). Hegyaljai Kiss Géza e könyve mintegy folytatása a szerző ama törekvésének, mellyel multunk nagyasszonyainak alakját követendő példakul állítja a mai nemzedék elé, s amelyről egy ízben már volt szó e folyóirat hasábjain (Napkelet 1924. I., 267. l.). A Bethlen-könyvtárbeli újabb munkájában néhány meleg sort szentel a levélírásban jeleskedő hölgyeknek (Révay Ferencnének, Bánfi Istvánnéknak stb.), másokat (Országgh Ilona, Lorántffy Zsuzsanna stb.) egy röpké pillanatra virágaik közt mutat be. Részletesebben szól a Gyöngyösi-től is megénekelte Lónyay Annáról (Kemény János feleségéről), továbbá Teleki Lászlónéről (sz. Ráday Eszterről), Pálóczy Horváth Máriaőről és Petrőczy Istvánné, sz. Révai Erzsébetéről. Mély vallásosság, gyöngédség, az

emberi és nemzeti eszményekhez való áldozatkész ragaszkodás jellemzi e kiváló magyar nőket, kiknek rokonszenves egyénisége a rajz vázlatosságára ellenére is igen hatásosan elevenedik meg a szerző tolla alatt.

Különösen érdekes a Pálóczy Horváth Máriaőről (1790—1867), a sáros-pataki főiskola nagylelkű pártfogójáról szóló fejezet. Megtudjuk belőle, mennyit köszönhet e szépemlékű hölgy bőkezűségének közintézményeink egész serege (iskolák, Nemzeti Színház, Akadémia stb.). Alakja felújításában élményszerű mozzanatok is közreműködtek, innen a kép gazdagabb színezése. A vázlatos arcképgyűjtemény általában igen nemes indítékből fakadt. A szerző „a mult vilátságainak fényénél” a nemzeti jövőbe akar látni. Azt a reményt akarja erősíteni, hogy Hungária „leányai századról-századra fenn tudják tartani a hitet az eszmék diadalában”. Ez a buzgóság az oly kívánatos lelki megújódás elősegítésére bizonyára elismerést érdemel.

B. Gy.

Naumann: Profile. E Münchenben megjelent könyv alcíme: „30 arcképvázlat, személyes találkozások alapján.” A harminc között magyar államférfiaké is található (Tisza, Andrássy, Apponyi) s a könyv már csak ezért is érdekelhet. Victor Naumann nagy szerepet játszott a világháborúban, nagyon jól ismerte a legfőbb szereplőket és éppen a monarchiával is állandó összeköttetésben állt. Kétszeresen érdekes tehát minden visszaemlékezése. Ez a most megjelent kötet csak bevezető része az igazi visszpillantást nyújtó s még nem kész történeti műnek, de már önmagában véve is rendkívül érdekes mind intim hangjánál, mind szép előadásánál fogva. A háborús irodalom egyik kimagasló könyve ez s az is fog maradni. Olyan embereket s eseményeket ismert meg teljesen egyéni módon, de lelkiismeretes tárgyilagosságra törekedve, akiről mindnyájan beszélünk, anélkül, hogy kellőképp ismernék őket (pl. a német meg a bajor trónörökös). A német államférfiak, politikusok, katonák, sőt főpapok is valóban megelevenednek előttünk Naumann arcképvázlatai nyomán. Igazi érdeklődéssel rajzolja mindegyiküket: a konzervatívokat éppúgy, mint a szociáldemokrata Georg von Vollmert. Nem gáncsolni, vagy vádolni akar, hanem